

მეტყნება ნიაბტრები

თებერვალი
1919

გრიგოლ რობაქიძე

უძალდი პარაზმი.

პარიზის საღამო. სოველი სმარაგდი.
თქორიან ნისლში ელექტროს მარმაში.
ნაორთქლი მინები. სეირი მარადი.
ლამაზი ფეხის თეთრული გამაში.
ტაძარის აჩრდილი ტორტმანობს განზე;
ქვების ლოცვებით ეტრფის ქერუბიმს.
„ნოტრ-დამის„ პირქუშა თუჯურა ტანზე—
მთქნარება ერევათ მოღიმარ კიმერებს.
კაფეში: ხმაური. სიცილი. ხალისი.
კისკასი ჰკაზმავს ლამაზ ჰეტერებს.
იზჩობა ქეიფით. სირუხე ხვალისა.
მოყვალლო თვალი სიგიყეს ატარებს.
ყიფით შემოდის უცხო მთავარი.
ტრფიალით ეკვრის გულზე ნარგისი.
ორჭოლი ღიმილით ლხენის მთავარე—
არავის მოხედავს: ამაყი. გარისი.
სინელით უჯდება მეგობრის მაგიდას.
მზერაში უბრწყინავს ახალი რასსა.
ეტყობა უდარდელს: არას დაგიღვეს:
ზოგი თუ რას იტყვის და ზოგი რასა.
მადას ჰმოსავს ქებათა ქებილ.
ისერის სიუხვით ახალ სახელებს.
აფორიზმს აბნევს ინდოელ ქვებით.
გენიის ყინით ქვეყანას ახელებს.
ჰკიაფობს კაფე: უყივის მთვარეთ.
ნერვებით უხმობს: ვის რა უაღდეს.
და... მეგაზეთე ქუჩაში გარეთ—
ხმამალა ყვირის: ლანდი უაღდის:

პაოლო იაშვილი

თელისას თბილისის კაფალაუს.

შენ როცა გძინავს დამძიმებულ წვიმიან დღეში,
თმებს გიხელს შენი ოფელია მწვანე თითებით.
იმას გედები ჩააბარეს თეთრ სამოთხეში
და გულისაფარი მოუქარგეს მარგალიტებით.
გაახელ თვალებს, მორცხვად იტყვი: ახ, უკაცრავად,
ჩამოხსნი ფრთხილად თეთრ ნაბადს და დერიდახოლებს,
და თუ დაჰკოცნი იმის თითებს დაუკაწრავად
ათ კოცნას თვალი ათ მარგალიტს გადაყოლებს.
ქვეშევრდომ პოეტს ენა მეტად დაგებორკება,
ახლა საყურეს დაჰპირდები შენ, უხერხული.
მან დაგავალა შენ მესტების ფეხზე მორგება
და ემზადება, რომ გამართოს შენთვის ფერხული.
სურს ოფელიას პირველობა და ძვირფასობა,
ქალწულ სურვილებს შენ გაგიმხელს, შენ დაგენდობა,
და თუ მხოლოდ შენ გეკუთვნოდა ეს დარბაზობა,
აღარ სჭირდება ოფელიას ცოდვის შენდობა.
და ეს შეხვედრა კიდევ ხშირად რომ გამეორდეს,
რომ მის მადლობით ამყობდეს პოეტის მკერდი,
შემოგთავაზებს ოფელია საკუთარ ორდენს,
რომ იყო მისი კავალერი შენ ერთად ერთი.

ტიციან ტაბიძე

პეტრობურგი.

კუნძულებიდან მოჰქრის ქაი დაუდევარი,
აწვება ქუჩებს, ყუმბარების ცეცხლით გადახრულს.
თუ სცივა ვისმეს?.. მხოლოდ კახებეს მუდამ გადაკრულს:
ჩრდილების ლანდში მიდის ლანდი თეთრი ედგარის.
ჯერ არ ყოფილა შებრძოლება ასე მედგარი,
ასდის სიმყარაღე სალდათების გადამთვრალ მაყრულს,
რეცხავს მოიკა მატროსების გვამებს ჩაყურულს,
თუჯის მხედარსაც უბნელდება-გული ბედქარი.
ვინ გამოუშვა, ვინ დაიჭერს, ვინ დააკავებს,
ქაობის ნისლში სისხლის ოფლი გამოდის მკლავებს.
მოიტონებენ და იტყვიან მხოლოდ ერთ სახელს...
გასიებელი ძირს ეშვება ჰოლანდიელი,
სწეული ტინკა დაბლა უყვფს-ანდრეი ბელი
და უერთდება პეტრობურგა ქაოსის ნახველს.

ვალერიან გაფრინდაშვილი

ბისციურთი მარულა.

შევიტერ ბროლში, ვიმორჩილე ამაყი რაში,
 ვჯირითობ მკრთალი მოთენთილად, ვით მთვარეული;
 როცა მიტაცებს საოცარი ქროლვა-თამაში,
 მარად მერანზე იყინება ჩემი სხეული.
 თეთრი რაშები, დახოცილნი ბროლის სიმკაცრით,
 ყრიან გარშემო ვით ქალწული ნაშბორვეი.
 ავიცარ სული იმედებით, დაფერფლილ აზრით,
 შეირხა ზანტად უზენაეს ჩრდილთა მორვეი.
 მეფრქვევა თოვლი, მიცქერიან რაშები წყრომით,
 და მე მხედარი გაყინული თეთრ ცხენზე ვკვდები.
 ბროლში სამყარო გამოჩნდება—კვლავ მიუდგომი
 და თავის საზღვრებს ასკდებიან რაშნი მკვრდებით.
 სპეტაკ სიკვდილის და სიცოცხლის უცხო მარულა:—
 თეთრი სიგიჟე თეთრ მათრახით ათრთოლებს რაშებს,
 ნერონთა ავი სახეებით ცა დაუარულა
 და მთვარე სდევნის უსახლკარო ბინდფერ აპაშებს.
 კიდევ ზამთარი, გაზაფხულის დაგვიანება,
 შლეიფისავით ნაცხადევი სულ დაიბურდა,
 იმსხვრევა ქარში გაფითრებულ ბროლთა ზმანება
 და კიდევ ერთხელ გაიეღვებს მხედართა ურდო.
 ჩნდებიან ღამით სასახლეში თეთრი ცხენები,
 განწირულს მხედრებს მოელთან და ნავარდობენ,
 იქ არის ჩემი სამუდამო განსასვენები,
 სადაც რაშებზე ორეულნი თეთრად დარდობენ.

როცა სარკის წინ მე ვიკეთებ ყელსახვევს ცბიერს,
 მირჩევს სარკიდან ორეული თავის დახრჩობას,
 ვიგონებ მაშინ სასოებით რაშებს წუთიერს,
 გაყინულ მხედარს ვეუბნევი მე:—გამარჯობას.

1916 წ.

ჯვართისწიქში დღისღი.

ცეცხლის ენებით ცის დაღმართი კვლავ გარდიკალმა,
ჩემ თვალთა ცქერა მირაჟებით დაიბურება.
ისევ ღრუბლები აიშალენ ფაიფურებათ
და აჩრდილები მიარეკა დაისს გრიგალმა.
მაგრამ იისფრად იმოსება წუთი მდგარი:
სდგანან ტალღებზე ტიციანი და კოლომბინა,
იმათ ჯვარსაწერს წაუკითხავს სონეტს ედგარი,
და ისევ ცეცხლში იკარგება სატრფოთა ბინა.
ქარს ჯიოკონდას შლიეფები ხარბად მოჰქონდა,
ენგელოზა მას კოლაუ ცხვირგატეხილი;
ავზნიან მგოსანს გაუღიმებს თვით ჯიოკონდა,
ავზნიან მგოსანს შლიეფების დასწევას გრეხილი.
იქ ანდროგინებს შეაუღლებს ლექსის მთავარი,
მათ არტურ რემბო დაამშვენებს ამაყ შაფერად;
იწვის დაისი, ვით ფრინველი, ვით ფრთაჯავარი,
და იკაზმეა სიკვდილის წინ რაგინდრაფერად.
მოდის პაოლო ფრთადაქანცულ ფარშავანგებით:—
ძვირფას თამარის მანეკენი მას ჩაბარდება.
მაღალ უფსკრულში ინთებიან თეთრი მანგები:—
საღამო გრიგალს დაისებით ეხბარდება.
ახვეტს გრიგალი აჩრდილების მშვენიერ ნაგავს:
არ ვიცი რატომ და გრიგალმა ასე ინება.
ნუ თუ ეს წუთი ყელგადაჭრილ სიზმარს არა გავს:
ჯვარისწერები, ედგარი და განქორწინება.
1918 წ.

შალვა აფხაიძე

ქართვის სონეტი.

მომპარა თვალი შენმა ხილვამ. გშვენის ამარტი,
დათენთილ მკლავებს გიდარაჯებს ცხრა ჯავარი,
და ბროლის კისერს აფერადებს ქარვის შაირი.
მე კი თითებზე ვითვლი თვეებს: მაისი, მარტი.
ვიტყვი ხანდახან რათ არა ვარ მე ბონაპარტი,
რომ ყოზეფინას გითავაზო ცელქი დაირი,
ჩაგაცვა კაბა: შავი, ლურჯი ან სხვა ნაირი.
შენ გასართობად მუქ ხავერდზე გავშალო კარტი?
და მიწვევს ლოცვად ცრემლნარევი შენი პროფილი,
მისი შეხედვით მე ყოველთვის ვარ კმაყოფილი.
თუ აბნევ სიცილს ჩემთვის მაშინ კარგი დარია.
გიშრის თვალებით კრძალვით ვამსხვრევ ღამეს მთვარიანს,
შენ სადიდებლად ვწერ სონეტებს ნახს და ქარვიანს:
შენი პიერო მომიგონე, წმინდა Maria.

კოლაუ ნადირაძე.

ივანე მაჩაბულს.

შენ დაგეუფლენ კოშმარები გამხთარ ხელებით;
კუდიანებმა, როგორც მაკბეტს დაგასხენ რეტი;
იწოდი ჩუმათ სილამაზის ცეცხლით ნაშრეტი,
დაგდევდა დამე ამღვრეული მიძიმე ხველებით.

წუთების ტკივილს შენ იტანდი ბრაზ გახელებით;
მთვარით დახაშმულს მოგიწვევდა ხმალში ჰამლეტი,
ალბად სიგიჟეც დაგემუქრა შენ სიდამბლეთი,
და სიყვარულმა გაგაფითრა ციებ-ცხელებით.

მწარე ვარსკვლავთა შენ გხიბლავდა ნაზი ფანდები,
და ბევრი დამე გააზღაპრე იღუმალელებით,
როს ლედი მაკბეტ შეგიყვარდა ჩუმი წვალეებით.

როდესაც მთვარე დაიფანტა ძვირფას ლანდებათ,
შენ ოფელიამ გადაგხურა დალალ-კავებით
და ამ ქვეყანას გამოგტაცა სათუთ მკლავებით.

მ რ . ჯ ა შ ა რ ი

Requiem -

ამ საესე წუთში—მოქანცებით, მოგვიანებით
თეთრად ავეყები მე, სნეული, თქვენ შეშლილ კრებულს,
ო, ჩემი წმინდა, სარაინდო ხელთათმანები
ტყვილად უხმობენ სითამამეს, ძველს, ასისხლებულს,
ტყვილად გვაოცებს მთვარე ყველას—ის იგვიანებს,
ის, უცნაური, ჩვენ გვეერთებს უცნაურ ხმებად—
ის, როგორც ლექსი, დილისფერი და სვედიანი
სადედოფლოში ასვენია თეთრ სახარებად.
ყველა გაფითრდა ყვავილები ჩვენს ფართო ბალში
და აღარ არი აღარცერთი სამაგიეროთ—
ჯადოქარ იღბოლს მივეჯაჭვეთ, ბედო, ნე და შენ
და ასე მუდამ, მუდამ ერთგზით უნდა ვიაროთ.
ო, მეგობრებო, ველარცერთმა კოშმარები ვერ დავაძინეთ,
საოცრებაში ჩვენი ლექსიც ველარა გვშველის—
დავდივართ მარტო და სასტიკი მწარე დაცივნიეთ
გვატლექებს ქუჩა და ურიცხვი ფიქრი შიშველი.

შალვა კარმელი.

ღამის ატრაქმენტი

მარგალიტის მანიაკიდან.

ფირუზისფერი აბაჟურით ჩაქრა შანდალი,
 ცივი ბალიში თეთრ ლოცვებმა დამინოტიეს.
 თოვლიან იღბალს ანადგურებს ხელი ვანდალი.
 მსდევნის სიკვდილის ორეული როგორც გოტიეს.
 ვეღარ მამშვიდებს სახარება, საღვთო ბიბლია.
 შავ ბალდახინით დამიკრძაღეს ყოფნის მოდელი.
 თვალი ჯირითში ჩქარ ნიამორს მოუხიბლია
 და მომსდევს ღამე სამუდამოდ გულდამკოდელი.

ძვირფას ეტრატზე თუ ამსახავს მემეტრიანე,
 ვიქნები ფერშავ ოდრიკალში ბედსაბრალისი.
 ასე გაშშორდა ჯერ ლაუდმილა, დღეს ტატინა,
 და მათ სამარემ გაანელა ჩემი ხალისი...
 ესტიროდი დებზე და სიბნელე თავზე მეხურა.
 მტანჯდა სიმძიმე პირამიდის აუნუსხავი.
 სხელს ჰყინავდა გამაფრებით ცინვა-ტეხურა,—
 ფანჯრის დარაბებს აკვნესებდა ქარი მსუსხავი.

განთიადისას მაჯლაჯუნამ სული განაბა,
 მაგრამ აისი უმირაყოთ იყო ჯანაბა.
 რა მოკლავს სევდას:—ყრუ სიგიჟე თუ ალკოგოლი?—
 მახინჯ მოწყენით დადიოდა ქვეყნად გოგოლი!
 გავსდევ დების ლანდს:—მეშინიან არ მიმიკაროს,
 დავიღუპები ფრთადაშლილი ზღვაზე იკაროს!
 ისე კი ბედი კორიანტელს არ ამაცილებს,—
 ვკბენ მშრალ ჰაერში მოთარეშე ჭლექის ბაცილებს!..

რატუნ გვიტაძე

საქრდის ქალი.

სიკვდილის სუნთქვა აფართოებს ღამის ლაყუჩებს.
 ზვიად ვუმანით ვიარები გიყთ მუშაბანი.
 მაქეზებს ყინი რაყიფობის, ტრფობა ნაბანი,
 მაგრამ საზღვარი ლეღვილ გრძნობებს დარდით აყუჩებს.

ხვერდის ქალი აბოროტებს ქალაქს და ქუჩებს,
 საბედისწვრო ასპარეზზე დინჯობს ყაბანი.
 სანატრ ლექსებით მომღიმარი დავწვი თაბანი,
 — ჩემი ფიქრები დავმსგავსა გამხმარ ალუჩებს.

მის ღრმა თვალებში სონეტებით ვამთავრებ მითებს.
 ვით ქვრივ დედოფალს, მეტად ჰშენის შავი პროფილი.
 მაჯაფრებს როცა სალამის დროს კოცნიან თითებს.

მწარდება მისგან მონადღვენი ალიბუხარი,
 და ბედი ჩემი—ყველასაგან უარყოფილი—
 მასეველიანებს, ვით ზამთარში მცხრალი ბუხარი.

ავტობიოგრაფია.

ვიმღერი მარტო, ვით ბესიკი—ხარბ მუხამაზებს,
 მკვდარ სიყვარულზე ლექსებსა ვწერ, როგორც მამია.
 სიკვდილზე ფიქრი სათუთ გრძნობას დარდით აბაზებს,
 მაგრამ მახარებს ჩემი სიტყვა რომ თამამია.
 მინდა ნახშირი რომ წავისჯა, ვგავდე არაბებს,
 რადგან შემძულდა ჩემი ხაზე, მიმქრალ თვალებით.
 როცა თენდება, თრთოლვით ვაღებ ფანჯრის დარაბებს,—
 მზის აყვავებას მინდა შევხვდე დაღლილ წვლებით.
 ვეღარ ვიშორებ სასიკვდილო ტანჯვის მარწუხებს,
 მახრჩობს ხველება, მიფერმკრთალებს ტუჩებს ნახველი;
 უბედურ მგოსანს მარტოობა მეტად მაწუხებს,
 ველი ვილაცას... მაგრამ, არ ჩანს არვინ მნახველი.
 მხიარულ სიცილს და სიგიჟეს მახარბებს ბედი.
 ჩემი ფიქრები ცივ სარკვეში ბრმათ არიყრაყდენ,
 და მუნჯ ლექსებს ქვეშ ვნებით იწვის—როგორც აბედი—
 ლარიბი გვარი და სახელი—გვეტაძე რაყდენ.

სანდრო ცირეკიძე

ლ ა ა ა .

ბაზრის ქუჩაზე სცხოვრობდა ლააა. იმას ჰქონდა ოქროს თმა.

ხშირია აღმოსავლეთში მზიანი დღე. ლააას არ უყვარდა მზიანი დღე.

ფირუზის ღამეებში, ბაზრის დარაბები რომ დახურული იყო, სეირნობდა იგი გაშლილი თმით. შედიოდა ჭრაქით განათებულ მზიარულ ყაფახანებში; ოქროს კავენს დაასველებდა წითელ ღვინაში, გეტურას რომ მიქონდა შეღებილ ტუჩებთან. ხარხოში კავალრები ველარ არჩევდენ ლააას თმის ოქროს ფერს და ჟამარ შესწნილნი მიიწევდენ მის მაცდუნებელ ტანისკენ. სიცილით გამორბოდა ლააა ორთქლიან კარებიდან და ბნელი ქუჩებით მიდიოდა სხვა სანთლებთან.

მძინარი დარაჯები მაშინ სიზმრათ ხედავდენ ოქროს თმებს. მეორე დღეს მთელი ქალაქი დაეძებდა ქუჩაში ოქროს თმის ნაცვენს. ლააას თმებს ფიცგულაობდა მთელი ბაზაოი.

ხან დანებდებოდა ლააა მზის ცხელ პატიყებს. თავშიშველი გავიდოდა ბაზარში. მაშინ იქნებოდა ბაზრის დღესასწაული. აირეოდა ხალხით ქუჩები. ხარბი მზე აცხელებდა ლააას თმებს. მშიერი თვალების ტალღებში მთვარისფრად ბზინავდა გამთბარი ოქრო ჩამოვარცხნილი. სოვდაგრები და ქუჩის ქალები ჩოქვით მისდევდენ ლააას და ოქროს თმის ჩუქებას ვევედრებოდენ.

ღერ თმას დაარიგებდა. ნაჩუქარისთვის ერთიმეორეს ატირებდენ მოხუცი ვაჭრები.

ლააა მიდიოდა მზეზე ზმორებით.

ლააას უყვარდა ფირუზის ღამე. მისი ოქროს თმა უყვარდა მზიან დღეს.

მზიანი ტარაველი.

ქართული პოეზიის პირსპექტივი.

ბრძოლის ველი მოიფინა ძველი არმაზების ნამსხვრევებით. დღეს აღარ გვაწუხებს მათი ყვითელი გამონათება. ახალი შკოლა შეიმოსა გამარჯვებულის სანოსით. „ცისფერი ყანწების“ ვუაღი და ებრძობენ დღეს ჩვენში პოეზიის მსახურნი.

საქართველომ ნახა თავისი თავი. და პოლიტიკურ აღმოჩინებასთან ერთად დაიწყო ქართული ხელოვნების რენესანსიც. საქართველომ უნდა დაიმკვიდროს თავისი თავი კულტურულად. შემთხვევითი არაა, რომ განთავსუფლებულ საქართველოში ხელოვნების რენესანსის სადავე ახალმა შკოლამ — სიმბოლიზმმა დაიკავა ხელში. იგი სხვა გზას ვერ აირჩევდა.

იყო წარსულში მზიანი გურჯისტანი. პოლიტიკურმა გენიამ შორს ვადიტანა მის მიერ დანთებული ჩირაღდნები. გაასალაშინა გზა მწველი ბაღდათისაკენ მიმავალი. ძვირფას ფარჩებით და ნივთებით დატვირთული აქლემები როგორც დღეები იბაწრებოდნენ ამ გზაზე. ძვირფას ქვებს კინძავდნენ ქართველი ჯელტმენები მაცდურ კრიალოსნებათ. ფერად მირაყებში და ამ ქვებში დაიბადა რუსთაველის სიტყვა. უნივერსალურად განვითარებული საქართველო რუსთაველის მოწყვეტილმა სიტყვამ დაავიწყგინა. ასეთივე გვირგვინით უნდა შეამკოს განთავსუფლებული საქართველო ახალმა შკოლამ — სიმბოლიზმმა. რუსთაველის სიტყვა ასახავდა ორ ქვეყანას, ორ აზრს. ასეთი იქნება ახალი სიტყვაც.

შოთა რუსთაველიდან დაიწყო გზა ძვირფას კენჭებით მოკირწლული. უხსოვარ დროში დაიკარგა იგი. „ცისფერმა ყანწებმა“ მოძებნა და განიზრახა მასზე სიარული.

საქართველო მდიდარია უცხო ფერებით, განებივრებულია სურნელოვან ხმებით. სიმბოლიზმმა დაისახა მიზნად მათი გაცხოველება. მისთვის საჭიროა მდიდარი ფერი და სურნელოვანი ხმა, როგორც იარაღი ხელოვნურ ტანჯვისა და შემოქმედებისა. ფერისა და ხმის სინტეზი სიტყვაში იკვანძება. ამიტომ, აქედან იწყება ისტორია ქართული სიტყვის ძიებისა. იგი (სიტყვა) დროთა განმავლობაში ცხრა კლიტულში იყო ჩამწყვდეული. სიტყვა გაძარცვული იყო იმ ძვირფას განძებიდან, რომელნიც მას რუსთაველმა შესთავაზა. „ცისფერი ყანწებიდან“ იწყება ორგანიული გასალაშინება სიტყვისა, მისი ესთეტიური ფასეულების აღდგენა. ხმა იღებს თავისებურ სახეს, დამოუკიდებელ არსებობის უფლებას.

ჩვენ არ გვაწუხებს მოტორების და ქარხნების ხმაური, არ გვაბრძავებს ელექტრონის სხივები.

მაგრამ ეს არ ნიშნავს რომ ქართველის ფსიხიკა არ გათულებულიყოს. მის სულს არ მიეღოს ნერვიული სახე. გაიზარდა განცდათა სფერო, დაიბადა ახალი გრძნობანი. ახალი სიტყვა საჭირო იყო უჩვეულო ემოციების

გადმოსაცემად. მომავალ ქართველ ლინგვისტს მადლიერი მასალა ექნება სამუშაოდ. სიმბოლიზმი წინად უცნობ განცდების ასახვისათვის ჰქმნის ახალ სიტყვებს. ახლისებს ძველს ობით დაფარულს. ვითარდება სიტყვის ტენიკა. უკვე მდიდარი ლექსიკონი გვაქვს ხელთ. ეს მხოლოდ დასაწყისია დიდი შრომისა. სიტყვის პირდაპირი აზრი უკვე აღარ აკმაყოფილებს ქართველ ხელოვანს. ხმაში ეძიებს შინარსს. გიპნოტიური ალიტერაციებით, ასონანსებით და დისონანსებით ეუბნება იგი მკითხველს იმას, რისი თქმა სიტყვით ვერ მოახერხა. სიმბოლიზმი აამაღლებს ენის ემოციონალურ მნიშვნელობას. პოეტური ენა უნდა დაისვას ისევ თავის ტახტზე. მეორე მხრით საქართველო, ბოდლოკრის სიტყვებით რომ გამოვთქვათ: „ბუნების ტაძარია, სადაც ცოცხალი სვეტების წყება მალულად თუ დაგდებს ძნელად გასაგონ ხმას. იგი დაეხეტება სიმბოლოთა ტყეში...“ და ამ სიმბოლოების დახაზვას უკვე მოკიდეს ხელი ჩვენში. ხაზავენ მისტიურ სახეებათ.

მონუმენტალურ ფრაგმენტებში შეფერული ხმებით გაიმიჯნა სიმბოლიზმი ჩვენში ისე, როგორც სხვაგან გაზვიარებულ ფორმულებიდან, დაღრეჯილ შაბლონებიდან. მარტივმა და ღრმა რეფლექსებმა გამოაქანდაკეს უკვე ახალი ლექსები, ახალი აუნაგობით, ახალი სტილით და ტენიკით დაწერილი. არ არის მომწიფებული ახალი შკოლა ჩვენში, არის დაუმთავრებელი სილუეტები, მოუხაზავი პროფილები. მაგრამ ჯანსაღია სხეული ახალი ლექსისა.

ჩვენ გვწამს საქართველოს მესიანიზმი: შედუღება დასავლეთის და აღმოსავლეთის კულტურისა. მიმქრალი იყო ეს იდეა, დღეს კვლავ გაიზმორა იგი ჩვენ წინ. ეს მისია უნდა შესრულოს ხელოვნებაში სიმბოლიზმმა გასალაშინებულ სიტყვის საშვალებით.

მართალია სიმბოლიზმი როგორც შკოლა დასავლეთიდან მოვიდა ჩვენში, მაგრამ მის უმაღლეს განვითარებისათვის არ ად არ არის ნიადაგი მზათ ისე, როგორც ჩვენში. აქ უკვე გაყენებულია ჰაერი სიმბოლიური შემოქმედების ელემენტებით: აღმოსავლეთის თვალუწვდენი მისტიციზმი, ჰაერში გაფანტული სახეები, სპარსეთიდან მოტანილი ფერები და მიტყველი ხმები. დღეს ჩვენში არის უკვე ორი პოლფუსი ერთი დასაწყისის. არიან განცალკევებულად.

პაოლო იაშვილში ახმაურდა ხალიჩიანი აღმოსავლეთი: გაბეჯულ მეტაფორებით, თვალმჭრელ კონტრასტებით. პაოლო იაშვილის პოეზია მშვენიერი მოზაიკაა ძვირფას ქვებით, ფერების ჩრდილებით და ხმებით მოკაზმული. პაოლოს ტრიოლეტებში გამთბარ სიტყვებით იკვილა აღმოსავლეთმა. მეორე მხრით დასავლეთიც გაიშუშნა ვალერიან გაფრინდაშვილში, თავისი შეუზღუდველი ფანტასტიკით, ინდივიდუალიზაციის ავთოყოფობით, შეშინებულ სახეებით. გაფრინდაშვილის პოეზია დორიული ტაძარია გამოზომილ, ამაყი არხიტექტონიკით. მისთვის საყვარელია სიტყვის არა ნამდვილი, არამედ შესაძლებელი, ინტიმური აზრი. უნდა მოხდეს ამ ორ პოლფუსის შეხვედრა. ამ ორ ა მსოფლმხედველობამ უნდა იქორწილოს ერთ ტაძარში. მეთორმეტე საუკუნემ ეს უს-

ძლო. უნდა შესძლოს განახლებულმა საქართველომ. ქართული ხელოვნება ნაცადი გზით წავა. სიმბოლიზში ამაყი სიტყვით შეადულებს შვენი ში პა-
ოლო იაშვილის კერპთაყვანისცემის პანტიკიზმს და ვალერიან გაფრინ-
დაშვილის ქრისტიანულ სიღრმეს. და თუ მართლაც დადლილ დასავლეთს
ეკვირება გადახალისება აღმოსავლეთის მისტიციზმით და მაგიურ ქებით,
ამას შესძლებს უეჭველად გამოცდილი დოსტაქარი—საქართველო. ამ მიზ-
ნისაკენ წავა ჩვენში აჩქარებულ ტემპით ცხოვრების მიერ გამართლებუ-
ლი სიმბოლიზში.

პალერიან გაფრინდაშვილი.

სონეტის პრბლუმა.

სონეტი—თორმეა. შეიძლება მისი აეტორი მათემატიკი იყო და არა პოეტი. სო-
ნეტს უხვად უანდრძეს თავისი სახელები შექსპირმა, მიკელ-ანჯელომ, ტეოფილ
გოტიემ, პეტრარკამ, მარია-ტერეზამ. ბუალო ამბობს: ქეშმარიტი სონეტი გრძელ
პოემათ ღირს. არის ერთი მაგალითი ლიტერატურის ისტორიაში, როდესაც პოეტმა
მთელი თავისი შემოქმედება შესწირა სონეტს. ეს არის ფრანგი პოეტი სახელოვანი
პარნასელი ხოზე-მარია-ერედიო. ბოდლერის ლექსი: „შენიერება“ სონეტის სახით
მოველინა კაცობრიობას. სტეფან მალარმეს დაუვიწყარი გედიც—სონეტია. სრულე-
ბით არ არის გასაკვირი, რომ განსაკუთრებით საფრანგეთში განვითარდა სონეტი:
ფორმის კულტი არსად არ არის ისე გავრცელებული, როგორც საფრანგეთში.
იმ მონოგრაფიაში, რომელიც დაიწერება სონეტზე, ღირსეულ ადგილს იიქერენ
პარნასელები. აუშმა გერმანიას ყავდა სონეტისტი პლატენი, ეს ფორმა სრულებით
არ არის სავალდებულო გერმანიისათვის, ისე, როგორც ის არ ახსიათებს რუსეთს.
ჟორჟ ბრიოდელი სწერდა სონეტებს და დენდიზმი წარმოუდგენელია უსონეტოთ. დენ-
დიზმის ესთეტიურ პროგრამაში შედის სონეტი, როგორც ყელსახვევი. სონეტი არის
არისტოკრატიული ფორმა და მეფეებმაც მოიხადეს თავისი ვალი მის წინაშე. მეფეები
სწერდენ სონეტებს და ინგლისის დედოფალი ელისაბედა მფარველობას უწევდა სო-
ნეტს. სონეტი ფენომენია, იგი მუსიკაა და იგი მარმარილო არის. ბევრმა საუკუნობმა
მიიტანეს იერიში სონეტზე. მაგრამ იგი სდგას ვით ცხებ ხელუხლები და ახლა ადგილია
იმ პრინციპის აღიარება, რომ სონეტი უკვდავია, როგორც ფორმა, როგორც ნივთიე-
რება და იარსებებს უკუნისამდე. ლაფარგის ტრაურულ მარშში, როდესაც მოდელი
იღუპება და ისევ პირველყოფილ ქაოსად უნდა იქცეს, ნგრევის გაბრაზებულ სტიქის
მოაქვს პეველის წიგნებთან სააღერსო სონეტი.

ჩვენ ვიცით სხვადასხვა ლირიკული ფორმები: მაგალითად სესტინა, ოკტავა, ტრი-
ოლეტი, რონდო, ვიცით კიდევ სხვა ელასტიური ფორმები, მაგრამ არც ერთი მთ-
ვანი არ არის ისე დასრულებული, ისე თაღუქრული, არც ერთი ისე არ შემორკა-
ლავს შემოქმედებას, როგორც დეტაბერივი სონეტი. შინაარსი და ფორმა თუ გარ-
მონიულად არ არიან განვითარებული სონეტში—სონეტი მარცხდება ფორმის და ში-
ნაარსის მხრით. სონეტი ჰგავს ალბრეხტ-დიურერის რაინდს, რომელიც არის დატვირ-
თული მძიმე დერიდაზოლებით, მაგრამ ღირსეულად ატარებს თავის რკინის ტანსაც-
მელს. ვისაც არ შესწევს ძალა, არ უნდა ჩაიცვას სონეტის რკინის პერანგი, თორემ
უსათუოდ ამ სიმძიმის ქვეშ ჩაიკეცება და ვერ გაშლის ფრთას. არც ერთი ფორმა არ
მოითხოვს იმისთანა გარმონიას შინაარსთან როგორც სონეტი. აქ ფორმა ქმნის
შინაარსს. უნაკლო სონეტი სასწაულის შთაბეჭდილებას ახდენს. ქართველ ფუტური-
სტის არჩილ მქიპაძის სიტყვით სონეტი უფრო ხშირად ოდაა, მას უფრო ხშირად
წარსულისაკენ უჭირავს თვალი. სონეტი, როგორც ოდა, ძვირად ეხება ყოველდღი-

ურს, მისი სიგანი რაიმე განსაკუთრებულია: სიყვარული, რევოლუცია, ისტორია მისი გმირებით. ხშირად სონეტი არის პორტრეტი რომელიმე პიროვნებისა, ხშირად პოეტები მიმართავენ ერთმანეთს სონეტებით. როგორც არ იცინა ვინ გამოვიგონა სამყარო, ისე არ იცინა ვინ გამოსქვდა პირველად 14 სტრიქონი სონეტისა. საბერძნეთის მითოლოგია მოგვიტანობს, რომ ათინა დაიბადა სრულიად შეიარაღებული ზევსის თავიდან და შეძლება ამნაირი იყო სონეტის დაბადებაც. არც ერთი ფორმა ლექსისა არ უწყველებიათ მისე, როგორც სონეტის. ბევრი პოეტი ცდილობდა გამოეცვალა სონეტის სახე და მითვისებდა სონეტის რეთორმატიკის სახელი. აქ პერსპექტივა ც შეტად ცბიერი და მიმოიდავი იყო. ეს ფორმა შეტად კონსერვატიული ფორმაა, ცვალებადობის კანონს არ ემორჩილება. არქიმედი ამბობდა: მომეციო დასაყრდნობი წერტილი და მე მივლ დედამიწას გადავაბრუნებ. პოეტები, რომელნიც ცდილობდნენ აფეთქებოთ სონეტი და მის ნაწარგებებზე ახალი ფორმა აეშენებიათ, გრძობდნენ თავის თავს არქიმედებათ სონეტის წინაშე, მაგრამ არც ერთ მათგანს არ გაუმარჯვია ამ ბრძოლაში. საქართველო, რომელიც ბევრ რამეში ენათსაგებება საფრანგეთს, გატაცებულია ახალი სონეტის პრობლემით. ჩვენ გაბედულათ ვამბობთ ერთ პარადოქსს, რომელსაც მომავალი გაამართლებს: იტალიის და საფრანგეთის შემდეგ სონეტის ბრწყინვალე ისტორიაში მესამე ადგილს დაიჭერს საქართველო. არსად სონეტს არა ჰყავს ისეთი თავგამეტებული რაინდები, როგორც საქართველოში. უცნაური, მაგრამ სასიხარულო ის არის, რომ მთელი დასი ქართველ პოეტებისა ავადმყოფია სონეტით, იმათ სონეტი ეჩვენებათ როგორც უნივერსალური ფორმა შემოქმედებისა. არტურ რემის მოულოდნელი და აშინელი მეტაფორა მთელ მონეტების კატასტროფის იტყვის, პოეტს შეუძლია ამოსწუროს რევოლუცია ერთ მეტაფორაში; ერედის სონეტებში ატორტმანდენ საუკუნოები.

არც ერთ პოეზიაში არ არის იმდენი მრავალსახეობა სონეტისა, როგორც ჩვენს პოეზიაში. გადაბრუნებული—ყირამალა სონეტი, კოქლი სონეტი ტიპიურია ჩვენი პოეზიისთვის. ჯერ არ არის ქართულ პოეზიაში „სონეტების გვირგვინი“.

გრაიკოლ რობაქიძემ შექმნა ახალი ფორმა სონეტისა, რომელშიდაც ყოველი სტრიქონი წერტილით თავდება, ყოველი სტრიქონი სრულ ქანდაკებას წარმოადგენს და არსად კავშირი „და“ სონეტში არ იხმარება. ამის გარდა ქართულ სონეტისთვის ის სავალდებულოდ ხდის თითხმეტ მარცვლოვან ლექსს და ქალულ-ვაჟურ რითმების მორიგეობას. სონეტები: „ფრანგ პოეტს“, „აქლემი“, გარდა იმისა, რომ პირველი კლასიკური სონეტი დასწერა ელენე დარიაანმა ჩვენში, პაოლო იაშვილმა შექმნა შემდეგი სონეტები: ელაში სონეტი, სონეტი ამორძალი და სონეტი უნაგრიოთ. ჯერ კიდევ დაუბეჭდავა ტიცინ ტაბიძის:—სონეტი ჰერმეფროდიტი. ეს სათაური წინამორბედი არა ჩვეულებრივი სონეტისა: შეიძლება ამ სონეტმა გადაავაროს ძველი სონეტის აღნაგობა და დაამკვიდროს ახალი სონეტი. კოლაუ ნადირაძეს აქვს იდეია ორიგინალური სონეტისა:—მისი სახელწოდება არის—„სონეტი ქაბრიოთ“. ამ სტრიქონების ატორმა დასწერა ყრუ სონეტი, რომელშიდაც წინააღმდეგა ხმოვანობის კანონს და რიტმიულ, მაგრამ ურითმო 14 სტრიქონში სონეტი დააყრუა. ეს სონეტები ჩვენ დეტალურათ არ გაავიზრევი, მაგრამ მოკლე მიმოხილვაც საკმაოა, რომ დავრწმუნდეთ, როგორი ყურადღებით ეკიდება ქართული პოეზია სონეტს. ჩვენ, ქართველები, ელიონების, რომაელების და ფრანგების მემკვიდრეები ვართ ფორმის სიყვარულში, ჩვენ ბუნება იმდენად მეჭრემტყველია, რომ შეუძლებელია აქ ფორმის პრიმატის დამგობა და უარყოფა. ქართველ პოეტებს სწიათ სონეტი, როგორც უნივერსალური ფორმა შემოქმედებისა. სონეტი ამნაირად გაგებული უახლოვდება სიმბოლოს და მის მაგიერობას ასრულებს. ერთი ქართველი მელეტრისტი ამბობს, რომ ჩვენს უძველეს პოეზიაში არსებობდა ფორმა სონეტისა. ამის დამტკიცება ძნელი იქნებოდა მაგრამ ამისთანა ლეგენდაც საინტერესოა. თუ ჩვენს წარსულ პოეზიაში არ ყოფილა სონეტი, იყო ისეთი ფორმები, რომელნიც ეშურებიან სონეტს.

სონეტის ფორმა მარადია ისე, როგორც თვით ლიტერატურა. როგორ მოხდა რომ ადამიანის გონებამ ისე დააწყო 14 სტრიქონი, რომ სონეტის შეუდარებელი გოტიკა სავალდებულო შეიქნა ყველა საუკუნოებისათვის? ჩვენ რომ დავშალოთ სონეტი ცალკე სტრიქონებათ, ჩვენ რომ დავამახინჯოთ იგი, მიანიც შეუძლებელია მისი სიკვდილი

და იგი ყოველთვის აღორძინდება, როგორც ფენიქსი. სონეტი ჯერ კიდევ არ არის დაფასებული, ყოველივე ის, რაც ამ ფორმაში იმალება, მხოლოდ მომავალში იქნება აღმოჩენილი, ედგარ პოპ თავისი „ყორანის“ ლაბორატორიაში შეგვიყვანა, დაგვანახა თავის განმარტებაში, როგორ შექმნა მან ყორანი. შაპელენმა ბერძნულ ტრაგედიაში აღმოაჩინა სამი ერთობის პრინციპი და ეს პრინციპი თავის *l'Art Poétique*-ში დააკანონა ბუალომ. მომავალში ახალი შაპელენი აღმოაჩენს სონეტში მთელ თეორიას და მანამდე კა ეს ფორმა აუხსენელი სფინქსი იქნება ჩვენთვის. შეიძლება ყველა ცდა ახალი სონეტისა იყოს გამოწვეული ერთი სურვილით, რომ გავიგოთ უკანასკნელად მომზიბლავი ძალი და აუცილებელი მკაცრი კანონები სონეტისა. უსათუოდ ფორმა სონეტისა მიუღღგომი და ძლიერი გვიტაცებს ჩვენ და იმავე დროს ჩვენ გვინდა ეს ფორმა დავიმორჩილოთ, რომ მისი იდუმალეობა რამენაირად ცხად-ვყოთ, მოვხადოთ მას ნიღბი. საგულისხმოა, რომ სონეტი გაჩდა აღხიმიკოსების დროს და დღესაც სონეტი ლიტერატურული *perpetuum mobile* არის. ბეკრი თიქროს, რომ სონეტის ფორმა უბრალოა, მაგრამ სონეტის მარტივობა უფრო რთულია, ვინემ ხეკსტინის კაზმულობა. აქ ადვილად მოსტყუედება თვლი. სონეტში ხომ 14 სტრიქონია, სონეტი ხომ ჰამლეტის გამოცანა არ არის! სონეტის ფორმის იდეია აქამდის გაუგებარია, სონეტის ფორმის თეორია ჯერ კიდევ არ დაწერილა. ჩვენ ვიცით ბუალოს პრინციპი: ერთი და იგივე სატყუა სონეტში არ უნდა მეორდებოდეს, რითმები ოთხეულებში (ჯვარედინი და მოღვედილი რითმები) და ტერცეტებში უნდა იყოს ავებული ისე როგორც ამას გვიკარნახებს თვით ბუალოს და ან პეტრარკას სონეტი. მაგრამ გაჩა ეს ამოსწორავს სონეტის ფორმის შინაარსს და სონეტის იდეიას? იმან, ვინც ეს ცინე ააშენა, გადაკეტა ამ ცინის კარები და გასადები ზღდაში გადიხროლა.

აღ. ცირეკიძე

ღინაჯაყრა.

ჩვენში ახლა ძალიან გავრცელდა მინიატურა. ეს ფორმა ყველაზე უფრო შეიყვარა აწინდელმა ქართულმა ბელეტრისტიკამ. მაგრამ ჩვენი ხალხი და ხშირად კრიტიკაც ყალბი აზრისაა მინიატურაზე. მეოცე საუკუნეში ყველაფერს მიზეზი უნდა მოეძებნოს და ჩვენში მინიატურასაც მოუხანებს მიზეზი. მის გენეზისს ელექტრონის ტრამეიას უკავშირებენ და ამბობენ: ევროპაში ელექტრონის და მოტორის ხანაა; იქ ცხოვრების ტემპი ძალზე აჩქარდა, გძელი ამბებისათვის, დიდი მხატვრობისათვის აღარავის სცალია; ბუნებრივია, რომ ევროპაში მინიატურის წერა დაიწყეს რომანების მაგიერათო. დასქენენ: ჩვენში ცხოვრება ჯერ საკმაოთ ნელია, აქ მინიატურა ანორმალური მოვლენაა, ჩვენ ჯერ რომანები უნდა ვწეროთო. არაა ეს მართალი. არც ისაა მართალი, ვინც ყველა მინიატურისტებს ერთ შკოლაში აჯგუფებს. მინიატურა ფორმაა ისე, როგორც რომანი, ტრიოლეტი, სონეტი. შკოლას უმთავრესად ახასიათებს წერის მანერა და არა ფორმა. სონეტებს სწვრდენ კლასიკებიც, პარნასელებიც, სიმბოლისტებიც; და არავის მოსვლია თიქრად სონეტის ავტორები ერთ რკალში, ერთ სახელში მოემწყვდია. პეტრარკა, პრატუდომი და მაღარმე არ არიან შკოლის მოზიარენი. მინიატურის ფორმა არ შობილა ევროპაში. მისი აკვანი, როგორც ბგერი სხვა ფორმის, აღმოსავლეთში დაირწა პირველათ. მინიატურა ყველაზე უფრო მხატვრობაშია ცნობილი. დიდი ხანია ადიდებენ სპარსელ მინიატურისტებს, და სწორედ აღმოსავლეთში უნდა შობილიყო მინიატურის-

მი, მიკროსკოპში. დიდ სურათს უნდა ფართო, გაბედული კალმის მოსმა. ეს შეიძლება ჩქარ ქვეყნებში. მინიატურა წერტილებით იწერება. იმას ზანტი, მოზოილი ხატვა უნდა. მინიატურას მოცლილი სპარსელი უნდა ხატავდეს შუადღისას ქანდრის ჩრდილში. მონასტრის მშვიდ კედლებში ხატავდენ მინიატურებს გელათის სახარებისთვის, სადაც მინიატურაზე ფიქრობენ, იქ ცხოვრების ფერადი კარუსელი ისე ნელა უნდა ბრუნავდეს, როგორც არსად სხვაგან. მინიატურული ფორმა აღმოსავლეთის კანონიერი შეილია და ევროპაში ის მოგზაურობს მხოლოდ.

ევროპაში მინიატურას მინც პყავს თავისი სახელოვანი კავალაერები: კატულ მენდესი, შარლ ბოდლეგი, ოსკარ უაჲლი, სტუვან მაღარმე, ვილჲ დე ლილ ადანი, ალტენბერგი, ტეტმაჲერი, რუსეთში—ტურგენევი, რემიზოვი.

საქართველო ევროპის კარებზეა. ჩვენ ევროპას სამხრეთის ლურჯ პაერში უნდა შევხედოთ პირდაპირ და არა ჩრდილოეთის გაყინულ სათვალეებით. ჩვენ არ უნდა დავივიწყოთ ეს როლი საქართველოსი. ყველაზე უფრო ჩვენ უნდა შევიყვაროთ მინიატურის ფორმა და ერთხელ კიდევ გავაკვირვოთ ევროპა, როგორც ჩვენს წინაპრები აოცებდენ მათ უჩვეულო მინაქრებით.

ჩვენ მწერლობაში მინიატურის ფორმა გვიან შემოვიდა და მალე გაბატონდა. ყველგან მინიატურებსა სწერენ ახლა საქართველოში, მაგრამ ეს მწერლები ეკუთვნიან სხვადასხვა ლიტერატურულ ჯგუფებს თავის მსოფლომხედველობით, მანერით, ტემპერამენტით. მინიატურის ფორმაში შეიძლება ამდერება მრავალნაირად და ჩვენი მინიატურისტების მანერაც ნაირია.

ყველაზე ადრე ჩვენში მინიატურისმის გზას დაადგა ვაჲა-ფშაველა. მისი წერის მანერა ძველია, რუალისტური. ვაჲას უყვარს დეტალების ამოხატვა, მაგრამ ისე, რომ მის ხელს მუდამ მართავს ვაჲას თავისებური პანტივიზმი.

ვაჲა-ფშაველას დროსვე ადრე დაიფერჲლა ნიჭიერი დეკანოზიშვილი, ნაზი, უცხო. ვაჲას შემდეგ თანდათან იკლო ქართული მოთხრობის მასშტაბმა და ახლა ქართული ჟურნალ-გაზეთები ნამდვილი მინიატურებიტაა მოჲენილი.

რომანის გადაგვარების პროცესი ჩვენში დამთავრდება მინიატურის საბოლოო დაკანონებით და მიღებით.

ჩვენ მინიატურისტებში ყველაზე უფრო პოპულიარულია ჯორჯიკია და ნიკო ლორთქიფანიძე.

ჯორჯიკია დამთავრებულ სიუჲეტს გადმოგვცემს უბრალოთ, მოკლეთ.

სულ სხვაა ნიკო ლორთქიფანიძე. მას ერთი გარკვეული წერის მანერა აქვს რომანში და მინიატურაში. ლორთქიფანიძე იმპრესიონისტი და, როგორც ასეთი, ნამდვილი შეილია ელექტრონის და სიჩქარის. ლორთქიფანიძის მანერა ფრანგ მხატვარ ლორრეის მანერასა ჰგავს. ის აიღებს რომელიმე ნაჭერს მთელისას და ამოხატავს. მის მინიატურებში ყოველთვის გრძნობთ, რომ ეს ეპიზოდი მთელის.

კიდევია ჩვენ მინიატურისტებში სინტერესო სახელები, ადარ ჩამოვთვლი. მე მინდოდა მხოლოდ ზოგი კორექტივი შემეტანა პოპულაარულ აზრებში მინიატურის შესახებ.

მხატვრული მასიანი.

გამოვიდა დია ჩიანელის ნოველებისა და ლეგენდების წიგნი „შემოდგომის ცრემლები“. წიგნში, „წინათქმის“ გარდა, ცამეტი ესკიზია. ვერც ერთში ვერ იხედება ავტორი საგნების გადაღმა. ეს ცამეტი ლეგენდა ბელეტრისტიკაა. სამაგიეროდ ამ ფარგალში ავტორი დავაკმაყოფილებდა გრძობის და ტემპერამენტით, რომ მოენახა თავისი სტილი. ავტორს არ ეხერხება მეტაფორა და აჭრელბეჭედი სტილი, განსაკუთრებით „წინათქმაში“, სუსტია. ავტორს აქვს საინტერესო ტემები: „დამდნარ ტრფობაში“, „ლურჯ თვალბში“.

კიდევ ერთი შენიშვნა: ნოველა—რომანის და მოთხრობის დაპატარავებაა, უარყოფაა, თუ ამ გზას დაადგა ავტორი, უნდა მივიდეს მის ლოგიურ ბოლომდე, მინიატურამდე. იმედი ვიქონიოთ, რომ შემდეგ წიგნში ბ. დია ჩიანელი მოგვცემს ნამდვილ ქართულ მინიატურას. მაგრამ მინიატურა ვერ აპატიებს ასეთ ზერელე სტილს და ავტორმა ამ მხრივ უსათუოდ უნდა იმუშაოს.

სასიხარულოა ახალი წიგნი ჩვენ ლიტერატურაში, განსაკუთრებით დღეს, როდესაც მთელი ენერგია პოლიტიკურ შემოქმედებაზე იხარჯება. წიგნში 80 გვერდია, სუფთადაა გამოცემული და ჰღირს 6 მანეთი.

ა. ც.

ქუთაისში გამოვიდა მოწაფეთა სალიტერატურო ჟურნალი „წინსვლის ემბლემა“. სასიამოვნოა, რომ ახალგაზღობაში არი ჯგუფი ხელოვნებით ესოდენ დაინტერესებული. ჟურნალს უსათუოდ ემჩნევა ჩვენი პოეზიის უკანასკნელ მიმდინარეობათა გავლენა.

ჟურნალის მასალას უნდა შევხედოდთ როგორც ვარჯიშობას და უპრეტენზიო ავტორები ქვემარტალ ქების ღირსნი არიან.

პაოლო იაშვილის რედაქტორობით მალე გამოვა „ცისფერი ყანწების“ მესამე წიგნი. წიგნში დაიბეჭდება ლექსები: გრიგოლ რობაქიძის, პაოლო იაშვილის, ვალერიან გაფრინდაშვილის, ტიცოან ტაბიძის, ლელი ჯაფარიძის, კოლაუ ნადირაძის, გ. ლეონიძის, ა. ჩაჩიკაშვილის, ალ. ცირეკიძის და სხვ. წიგნში დაიბეჭდება აგრეთვე „მანიფესტი აზიას“.

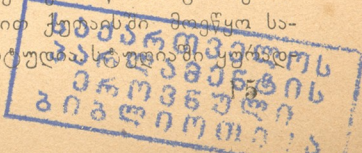
გამოვა „მეოცნებე ნიამორებს“ მეორე რვეული ძველი თანამშრომლებთან და გუდიაშვილის სურათებით.

პაოლო იაშვილის და ტიცოან ტაბიძის რედაქტორობით მოკლე დროში გამოვა „პოეტების გაზეთი“. დაიბეჭდება მანიფესტები და დეკრეტები.

დამზადებულია და დაიბეჭდება „ცხოვრება და მეცნიერების“ მეორე კრებული

კომპოზიტორ მ. ბალანჩივაძის ინიციატივით 2 თებერვლიდან ქუთაისში გაიხსნება მუსიკალური სასწავლებელი. ხელმძღვანელობათ მოწვეულია ქართველი და უცხოელი მემუსიკენი. აღსანიშნავია მელიტონ ბალანჩივაძე, თამარა ძნელაძე, რაისა ქუთათელაძე

რამოდენიმე თვის წინათ გრ. მესხის ინიციატივით ქუთაისში მოწვეულ სამხატვრო სტუდიაში დაიწყო

ღებას იქცევდა გრ. მესხის „ამირანი“ და დ. წერეთლის საინტერესო ესკიზები. პატარძემ აქ დახატა ვალერიან გაფრინდაშვილის „დუელი ორეულთან“. ინიციატორებს აზრათ აქვთ სტუდიის გაფართოება. განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევენ ძველი ქართული სტილის შესწავლას.

ქუთაისი მისთვისაა გაჩენილი, რომ აქ იყოს მუზეუმი. მუზეუმისათვის საკმაო ნივთები აქვს საისტორიო საზოგადოებას. საჭიროა ან მთავრობამ, ან კერძო პირმა იკისროს ხარჯები მის დასალაგებლად. არასოდეს არ დაგვივიწყებია მუზეუმი ისე, როგორც ახლა, როდესაც ყოველ დღე ნაირფერი უცხოელი მოდის ჩვენ გასაცნობათ. ბაგრატიის სობოროს ნანგრევები და გელათი ჩვენ ძველებს ამართლებს, ჩვენ გაგვამართლებს მუზეუმი.

ქართველ მწერალთა კავშირი ტფილისში გამართავს ქართულ ესთეტიურ საღამოებს. ერთი საღამო შეეწირება რუს პოეტებს ტფილისში. მომხსენებლებათ გამოვლენ: გრიგოლ რობაქიძე, პაოლო იაშვილი და ტიციან ტაბიძე.

ქუთაისში დაარსდა თავისუფალი ესთეტიკის საზოგადოება, რომელიც სისტემატიურათ გამართავს ინტიმურ ესთეტიურ საღამოებს. მონაწილეობენ პოეტები, მემუსიკენი, მხატვრები.

ქუთაისში მოკლე დროში დაიხსნება „ფეერიული დუქანი“, სადაც თავს მოიყრიან ხელოვანნი და ესთეტიკნი.

საქართველოს დამფუძნებელი კრების არჩევნებში მე-14-ე ნუმრით გამოდის პატრიოტების ესთეტიური ლიგა. სიაში შედიან მხატვრები და პოეტები: პაოლო იაშვილი, იაკობ ნიკოლაძე, პავლე ინგოროყვა, ტიციან ტაბიძე, ვლადიმერ გუდიაშვილი და ალექსი არსენიშვილი.

ტფილისი გადაიქცა ამ რევოლუციის დროს რუსეთის ფუტურისმის ბუდედ. ერთხანს აქ კითხულობდა ლექციებს ცრუ ფუტურისტი კამენსკი. ტფილისში მოღვაწეობს გოროდეცკი—აკემისტი და სიმბოლისმის აპოლოგეტი ჩვენში. მან გამოისცა ორი ნუმერი ჟურნალის „Ars“-ისა. მაგრამ ყველაზე უფრო დიდი მოვლენაა ა. კრუჩონიხი. ის არის პოეზიის ლენინი. ამ პოეტს ჭინკას უძახიან და ეშმაკის მსახურს, მაგრამ მომენტებით ის ნაზია როგორც ბავში. „ფანტასტიური დუქანი“, სადაც თავმჯდომარეობს და კითხულობს ლექციებს კრუჩონიხი, ნამდვილი შკოლაა და აკადემია ახალგაზდა პოეტებისათვის. კრუჩონიხი არის გონების გარეშე მდგომ პოეზიის ბელადი და გამომგონი. იგი ბუმბერაზია და მას ანგარიშს უწევს თვით რუსეთის ლიტერატურის ნოტარიუსი ვენგეროვი. კრუჩონიხის ნიჭური მოწაფეები არიან: ი. ზდანევიჩი, ტერენტიევი, დეგენი. აღსანიშნავია ჩაჩიკოვის ლექსები: „მაგარი გრგვინა“. რუსის პოეტებმა გამოსცეს: „ფენიქსი“, „კურანტები“, ალმანახი „ფანტასტიური დუქანი“. დროა ქართველ პოეტებმაც წაბაძონ მათ მაგალითს.

3. 3.

რედაქტორები: **გ. გაფრინდაშვილი**
ა. ცირეკიძე.

ს ა რ რ ე ვ ი

პოეზია:

- გრიგოლ რობაქიძე — უაღლდი ჰარიზში.
- პაოლო იაშვილი — თეფლის ორდენის კავალერს.
- ტიციან ტაბიძე — ზეტერბურგი.
- ვ. გაფრინდაშვილი — მისტიური მარულა, ჯვარისწერები დაისში.
- შალვა აფხაიძე — ქარვის სანეტი.
- კოლაუ ნადირაძე — ივანე მანაბელს.
- გ რ. ჯ ა ფ ა რ ი — Requiem.
- შალვა კარმელი — დამის ფრაგმენტი.
- რაუდენ გვეტაძე — ავტობიოგრაფი.

მხატვრული პროზა:

სანდრო ცირეკიძე — ლადა.

კრიტიკა:

- შალვა აფხაიძე — ქართული ზოგადი ზეგნებები.
 - ვ. გაფრინდაშვილი — სანეტის პრობლემა.
 - ალ. ცირეკიძე — მინიატურა.
- მხატვრული მაცვიანე — ქრონიკა და ბიბლიოგრაფია.

რედაქტორები: მალაქიან გაფრინდაშვილი
ალექსანდრე ცირეკიძე.

ფასი ხუთი მანეთი.

F642
1919

